

Vaše značka KRPS-321624-1/ČJ-2016 - 0200AP
Sp. zn. 23/2016/NZ/LT
Datum 20. ledna 2017

Vážený pan
plk. JUDr. Václav Kučera
ředitel
Policie ČR – Krajské ředitelství policie
Středočeského kraje
Na Baních 1304
156 00 Praha 5 – Zbraslav

Vážený pane řediteli,

dne 20. října 2016 jsem obdržela Vaše vyjádření k mojí zprávě z neohlášené systematické návštěvy policejních cel zřízených při Policii České republiky, obvodním oddělení Mělník, Bezručova 2796, 276 01 Mělník. Návštěva proběhla ve smyslu ustanovení § 1 odst. 3, odst. 4 písm. b) ve spojení s ustanovením § 21a a 15 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, dne 16. srpna 2016.

Za Vaše věcná a konkrétní vyjádření děkuji. Zároveň přijměte prosím moje vyjádření k následujícím bodům.

Bod 2 – Umístěné osobě musí být do cely vydán formulář poučení o jejích právech a povinnostech. Osoba má právo ponechat si poučení u sebe po celou dobu omezení osobní svobody.

Z ustanovení čl. 15 odst. 1 závazného pokynu policejního prezidenta č. 159/2009, ve znění pozdějších pokynů, vyplývá, že osoba umístěná v cele má právo, a ne povinnost ponechat si u sebe poučení. Lze si jen těžko představit situaci, že by osoba odmítala mít na cele list papíru a požádala by policistu, aby umístil formulář poučení mimo celu. Pokud by tomu ale tak bylo a osoba nechtěla na cele strpět formulář poučení s právy a povinnostmi, musí policista tuto skutečnost v souladu s čl. 20 odst. 1 závazného pokynu zaznamenat do informačního systému, případně do služebních pomůcek. Formulář s právy a povinnostmi samozřejmě policista osobě musí na cele ponechat, aby se mohla opakovaně seznámit nejen se svými právy, ale i povinnostmi.

Bod 3 – Obvodní oddělení musejí evidovat podepsaná poučení.

Uvádíte, že na základě mojí zprávy byla vypracovaná nová metodika k evidenci umístěných osob. Dovolím si Vás požádat o zaslání této metodiky.

Bod 5 – Odebrat brýle jakožto zdravotní pomůcku lze jen na základě individuálního zvláštního důvodu, který je třeba zaznamenat do informačního systému.¹ Brýle nesmí policie odebírat plošně.

Respektuji oprávnění policie postupovat dle § 29 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, dle kterého může policista odebrat umístěné osobě zdravotní pomůcku, tedy i brýle. Nestačí však uvést do seznamu odebraných věcí dle § 29 odst. 2 položku „brýle“. Vzhledem k tomu, že pro odebrání zdravotní pomůcky musí existovat zvláštní důvod, je potřeba tento důvod zaznamenat

1 čl. 20 odst. 1 závazného pokynu policejního prezidenta č. 159/2009, ve znění pozdějších pokynů

do informačního systému, případně do služebních pomůcek. Brýle nelze umístěným odebrat plošně, ale individuálně je třeba vyhodnotit, zda existuje zvláštní důvod pro jejich odebrání.

Bod 6 – Při provádění prohlídky osoby před umístěním do cely je třeba vyloučit plošný přístup, kdy se každá osoba musí úplně svléknout a provést dřep.

Uvádíte, že při provádění prohlídky osoby před umístěním do cely má policistou zvolený postup několik limitů. Zejména pak ten, že nesmí osobu podrobit mučení nebo krutému, nelidskému anebo ponižujícímu zacházení a nesmí s ní zacházet takovým způsobem, který nerespektuje lidskou důstojnost (§ 24 odst. 1 zákona o policii). Mnou navrhovaný postup v případě přímého pozorování odhaleného těla osoby vychází z doporučení Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (dále také „CPT“). Evropský výbor považuje plošný postup uplatňovaný ve všech případech, kdy se osoby musejí úplně vysvléknout a dřepnout si, za velice invazivní a potenciálně ponižující opatření.

Upozorňuji proto, že „CPT je expertní orgán, který na základě svých bohatých zkušeností z návštěv míst, kde se nacházejí osoby zbavené svobody, poskytuje pro různé kontexty výklad pojmů mučení, nelidské a ponižující zacházení. Nejde tedy sice o výklad závazný, ale přesto jde o výklad autoritativní, poskytovaný orgánem, který státy zřídily za účelem posílení ochrany osob zbavených svobody před mučením a nelidským či ponižujícím zacházením nebo trestáním (čl. 1 Evropské úmluvy, o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, č. 9/1996 Sb.). Vysokou relevanci výkladů provedených CPT dokládá i skutečnost, že je často přebírá též ESLP (viz např. rozsudek ESLP ve věci Kummer proti České republice ze dne 25. 7. 2013, č. 32133/11, § 67). I Ústavní soud tak, jak uvedeno výše, stejně jako ostatní orgány České republiky, musejí tento právně nezávazný, ale autoritativní výklad právně závazného zákazu špatného zacházení vzít v úvahu. Od výkladu podaného CPT se lze sice na rozdíl od závazného výkladu odchýlit, avšak taková odchylka musí být velmi důkladně a přesvědčivě odůvodněna. V opačném případě, pokud nějaký orgán veřejné moci relevantní výklad podaný CPT ignoruje či se s ním nedostatečně vypořádá, ohrožuje základní ústavní hodnotu, jíž je podle čl. 1 odst. 2 Ústavy vázanost České republiky závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva“.²

Názor CPT, že určitý způsob provádění prohlídek osoby může představovat ponižující opatření, je proto třeba v praxi brát v potaz. Proto se nemohu ztotožnit s Vaším vyjádřením, že mnou navrhované postupy by bylo možné v některých případech, v závislosti na konkrétní situaci, použít. Naopak. Mnou doporučený postup je potřeba používat vždy, pouze v mimořádných a odůvodněných situacích je možno se od něj odchýlit. Takový postup je však třeba řádně zdůvodnit a evidovat ve služebních pomůckách.

Trvám tedy na svém původním doporučení **provádět prohlídky osoby tak, aby prohlížené osobě bylo umožněno sundat nejprve oděv od pasu nahoru a obléknout se, než budou sundávat oblečení od pasu dolů. Dále doporučuji okamžitě ustoupit od praxe plošného provádění dřepů. Pokud bude provedení dřepů v individuálním případě vyžádáno, je potřeba důvody uvést do služebních pomůcek.**

Bod 7 – Osoba umístěná v cele má právo na poskytnutí stravy třikrát denně v přiměřených intervalech. Jedno jídlo má být teplé.

² nález sp. zn. I. ÚS 860/15, ze dne 27. 10. 2015; dostupné na <http://nalus.usoud.cz>, bod 59

Uvádíte, že umístěným nelze poskytovat stravu, neboť její poskytování by bylo v rozporu s vyhláškou č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných, ve znění pozdějších předpisů. A to proto, že „strava musí být řádně označena názvem pokrmu, údajem o množství porcí, datem výroby a hodinou spotřeby a při teplotě minimálně +60 °C. Toto však není možné dodržet nákupem teplého jídla z provozoven veřejného stravování, neboť pracoviště obvodního oddělení není vybaveno například jídlonosiči, které by udržely teplotu podávané stravy při teplotě minimálně +60 °C, a při tom by na ně dal jídlo výrobce stravy. ... Strava by nebyla řádně označena dle § 37 výše uvedené vyhlášky (mohlo by vést ke stížnostem na nekvalitní stravu, možnost výskytu alergenů). Tedy dle výše uvedeného nelze poskytovat teplou stravu, neboť je to v rozporu s vyhláškou“.

Upozorňuji, že se jedná o prováděcí vyhlášku ke konkrétním ustanovením zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Stravovací službou je dle § 23 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví výroba, příprava nebo rozvoz pokrmů provozovatelem potravinářského podniku za účelem jejich podávání v rámci živnosti hostinská činnost, ve školní jídelně, menze, v dětské skupině, při stravování osob vykonávajících vojenskou činnou službu, fyzických osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence, v rámci zdravotních a sociálních služeb včetně lázeňské léčebně rehabilitační péče, při stravování zaměstnanců, poskytování občerstvení a za účelem podávání pokrmů jako součástí ubytovacích služeb a služeb cestovního ruchu.

Z uvedeného vyplývá, že Policie České republiky není při poskytování stravy osobám umístěným v cele provozovatel potravinářského podniku provozující stravovací službu. Proto se na Policii České republiky nevztahují povinnosti, které se vztahují na provozovatele potravinářského podniku provozujícího stravovací služby uvedené v zákoně o ochraně veřejného zdraví a dále konkretizované ve výše uvedené vyhlášce.

Nadto musím upozornit, že s možností zajistit teplou stravu počítá i nařízení Ministerstva vnitra č. 51, ze dne 31. 10. 2013, o stravování a úhradě nákladů za stravování osob omezených na osobní svobodě Policií České republiky.

Vzhledem k výše uvedenému trvám na svém původním doporučení poskytovat umístěné osobě jedno teplé jídlo denně.

Podle § 21a odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv Vás žádám, abyste se ke shora uvedenému písemně vyjádřil ve lhůtě **30 dnů** od doručení tohoto dopisu.³ Ještě jednou Vám děkuji za poskytnutí veškeré součinnosti.

S pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

³ Uvedené ustanovení stanoví: „Ochránce vyzve zařízení, aby se k jeho zprávě, doporučením nebo návrhům na opatření k nápravě vyjádřilo ve lhůtě stanovené ochráncem. Takto může ochránce vyzvat i zřizovatele zařízení nebo příslušné úřady. Shledá-li ochránce jejich vyjádření dostatečnými, zařízení, popřípadě jeho zřizovatele nebo příslušné úřady o tom vyrozumí. Jinak ochránce po obdržení vyjádření nebo po marném uplynutí lhůty může postupovat obdobně podle § 20 odst. 2.“